

9.1.2008

EM

Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta
C/o Sverigefinska skolan i Upplands Väsby
Hovslagaregatan 25
S-194 31 UPPLANDS VÄSBY
esko.melakari@zeta.telenordia.se
www.sverigefinne.se

Kulturutredningen
Regeringsgatan 30-32
103 33 STOCKHOLM

Synpunkter från Sverigefinländarnas delegation vid träff 9.1.2008

Utgångspunkter:

1) "Gemensamt för de nationella minoriteter i Sverige är att samtliga har funnits i Sverige under mycket lång tid. Därför är deras språk och kultur en del av det svenska kulturarvet."

"De nationella minoriteterna har en rik kultur som bl.a. manifesteras i olika former av konstnärlig verksamhet. Detta bidrar till att bevara och utveckla minoritetskulturerna i Sverige, samtidigt som det berikar kulturlivet i allmänhet." (Regeringskansliets Faktablad Juli 2007)

2) Den nationella minoritetspolitiken är ett eget politikområde sedan år 2000 (Regeringskansliets Faktablad Juli 2007) och ska handläggas som sådan.

3) Riksdagens minoritetspolitiska beslut från den 4 december 1999 bygger på Europarådets minoritetskonventioner dvs. Europeiska stadgan för regionala eller minoritetsspråk (minoritetsspråkkonventionen) och Europarådets ramkonvention (ramkonventionen).

4) Beträffande kulturavsnittet i minoritetsspråkkonventionen har Sverige under våren 2000 ratificerat följande: **Artikel 12.1** punkterna a, b, c, d, f, g, h och **Artikel 12.2**. Härvidlag handlar det om juridiskt bindande åtagande.

5) Europarådet har i sina periodiska rapporter (senast 2003 och 2006) lämnat synpunkter och kritiserat regeringen för bristen på konkreta åtgärder beträffande Sveriges åtaganden i minoritetsspråk- och ramkonventionen. Förutom ratificeringen av Artikel 12.1 och 12.2 bör dessa synpunkter och kritiken vara självklara utgångspunkter för kommittén i dess behandling av frågor som berör nationella minoriteter (i detta fall sverigefinnar).

6) Även Riksdagens Konstitutionsutskott har granskat den nationella minoritetspolitiken och regeringens åtgärder för att uppfylla åtagandena i Europarådets konventioner. KU har i sin granskning kommit fram till att regeringen på flera punkter inte uppfyllt Sveriges bindande åtaganden i konventionerna. Även KU:s synpunkter och kritik bör beaktas av kommittén i sitt arbete beträffande nationella minoriteter (i detta fall sverigefinnar).

I övrigt:

7) Statens Kulturråd

Det är av vikt att Kulturrådet i Regleringsbrevet ges tydliga anvisningar då det gäller ekonomiskt bidrag till kulturverksamhet för nationella minoriteter. Likaså ska anslagen till grupperna öronmärkas. (OBS! betänkandet Mångfald och framtiden” SOU 2007:50SOU i vilket man föreslår motsatsen och Delegationens remissvar i vilket Delegationen motsätter sig förslaget om et gemensamt anslag.)

8) Inflytande

“Inom minoritetspolitiken är frågan om inflytande i samhällslivet för de nationella minoriteter av stor betydelse.” (Regeringskansliets Faktblad Juli 2007)

Inflytande för nationella minoriteter i frågor som berör dessa är en av den nationella minoritetspolitikens hörnstenar och betonas i Europarådets rapporter till regeringen.

Särskilt viktiga är i detta sammanhang kontakterna med Kulturdepartementet och Statens kulturråd samt kontakter på lokal och regional nivå.

9) Egna institutioner

Betydelsen av institutioner betonas i kommitténs direktiv. Av samma betydelse som nationella institutioner är för hela samhället är egna institutioner för de nationella minoriteterna.

Dessa bör därför behandlas i princip på samma sätt som nationella institutioner och t.ex. få sina statliga anslag på motsvarande sätt som dessa. För sverigefinnarnas del handlar det i första hand om tre kulturinstitutioner vilkas betydelse påtalas också av Europarådet. Institutionerna är Uusi Teatteri - Nya Finska Teatern, Sverigefinländarnas arkiv och Finlandsinstitutet (framför allt dess bibliotek).

Uusi Teatteri - Nya Finska Teatern (www.uusiteatteri.se)

Är inte idag en egen institution utan ett teaterprojekt vars huvudman är Finska kulturföreningen i Sverige. Teatern gör ett nära samarbete med Teater Västmanland och koncentrerar sig på produktioner för barn och ungdomar. Produktionerna visas i hela landet men framför allt i Mälardalen. De flesta produktionerna framförs efter önskemål antingen på finska eller på svenska (den senare bl.a. av ekonomiska skäl). Avsikten är att av Uusi Teatteri skapa en egen institution. Förutsättningen för detta är att teatern får ett eget statbidrag som professionell teaterinstitution.

Sverigefinländarnas arkiv

I Europarådets konventioner betonas betydelsen av att de nationella minoriteterna skall kunna bevara sin historia. Betydelsen av egna arkiv slås fast även i Kari Marklunds betänkande “ Arkiv för alla SOU 2002:78. (bilaga)

Ett utdrag ur Delegationens “skuggrapport” till Europarådet januari 2008”
“Arkivutredningen “Arkiv för alla SOU 2002:78” var den utredning i vilken utredaren verkligen lyssnade till de nationella minoriteternas synpunkter. I detta hänseende var utredningen ett utmärkt exempel på hur dessa vill bli behandlade.

Tyvärr avvisade regeringen till 90 % utredarens förslag t.ex. beträffande det ekonomiska stödet till arkiven för de nationella minoriteterna. Sverigefinländarnas arkiv får idag ekonomiskt stöd från staten i samma utsträckning som tidigare dvs. ca 200 000 kr per år. I stället för de i utredningen föreslagna "öronmärkta" bidragen på 1,6 miljoner flyttades behandlingen av det ekonomiska stödet till Sverigefinländarnas arkiv till Nämnden för enskilda arkiv där arkivet får konkurrera med alla andra enskilda arkiv i Sverige."

Finlandsinstitutet

Finlandsinstitutet med sitt unika bibliotek är den sverigefinska och -finska kulturens skyltfönster utåt. Därtill är institutet en viktig mötesplats för sverigefinnarna.

Det är av vikt att statsmakten även framgent ger ekonomiskt stöd till den del av Finlandsinstitutets verksamhet som berör sverigefinnarna.

Den lokala och regionala nivån

Förutom den centrala nivån bedriver sverigefinnarna aktiv kulturverksamhet även lokalt. Allt som oftast handlar det härvidlag om amatörkultur.

De lokala kulturgrupperna och utövare av andra kulturyttringar har idag svårt att få stöd för sin verksamhet trots att den nationella minoritetspolitiken berör hela landet och alla samhällsnivåer. "För att målet med minoritetspolitiken skall kunna förverkligas krävs att samtliga nationella minoriteters behov och intressen beaktas i alla delar av landet och på alla nivåer i samhället. Det gäller såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting. Sverige har en lång tradition med starkt kommunalt självstyre. Därför måste minoritetspolitiken ske i dialog mellan staten och kommunerna". (Regeringskansliets Faktablad Juli 2007)

Kulturutredningen bör därför i sitt betänka lyfta fram betydelsen av den lokala kulturverksamheten och konstatera behovet av ekonomiskt stöd av kommuner och landsting för nationella minoriteters (sverigefinnars) kulturella verksamhet.

Anslagens storlek

Ekonomiskt stöd för all kulturverksamhet av stor vikt. Förutom majoritetssamhället gäller detta även nationella minoriteter, vilket faktum bör uppmärksammas av utredningen.

Idag är stödet på flera områden alltför litet

Till sist

Eftersom den nationella minoritetspolitiken är ett eget politikområde och eftersom grupperna så tydligt lyfts fram i kommittédirektiven är det av vikt att grupperna i betänkandet behandlas som en helhet i ett eget kapitel eller motsvarande.

Eftersom de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken därtill är en del av det svenska språk- och kulturarvet är det av vikt att detta faktum lyfts fram även i andra relevanta sammanhang i slutbetänkandet.

08-615 83 51

08-590 32 326 alt. 0708-41 39 00